



GOBIERNO
DE ESPAÑA

MINISTERIO
DE EDUCACIÓN

Propostes de millora

Informe sobre l'estat i situació del sistema educatiu

Curs 2008/2009



CONSEJO
ESCOLAR
DEL ESTADO

educacion.es

Propostes de millora

Informe sobre l'estat i situació del sistema educatiu

Curs 2008/2009



MINISTERIO DE EDUCACIÓN
Consejo Escolar de Estado

Edita:
© SECRETARÍA GENERAL TÉCNICA
Subdirección General de Documentación y Publicaciones

Catálogo de publicaciones del Ministerio: educacion.es
Catálogo general de publicaciones oficiales: 060.es

Fecha de edición: 2010
NIPO: 820-10-125-8

Depósito Legal: M-31834-2010

Imprime: Estilo Estugraf Impresores, S.L.

Índex

	Pàgina
Presentació	7
Propostes de millora	11
0. <i>De caràcter comú</i>	11
1. <i>Educació infantil</i>	13
2. <i>Educació primària</i>	14
3. <i>Educació secundària obligatòria</i>	16
4. <i>Ensenyaments postobligatoris: batxillerat i formació professional</i>	18
5. <i>La despesa educativa</i>	20
6. <i>La convivència i la igualtat en els centres educatius</i>	21
7. <i>Participació de la comunitat educativa</i>	23
8. <i>Formació inicial del professorat</i>	24
9. <i>La inclusió de l'alumnat amb necessitats educatives especials derivades de discapacitat</i>	26

Presentació

Aquest any 2010 la Llei orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació compleix vint-i-cinc anys. El Consell Escolar de l'Estat, creat per aquesta llei, ha aprovat en sessió plenària d'1 de juny el vint-i-tresè informe sobre l'estat i la situació del sistema educatiu espanyol corresponent al curs 2008/09. D'aquesta manera, el màxim òrgan consultiu i de participació dels ensenyaments no universitaris compleix la funció que se li assignava de participar en la programació general de l'ensenyament i d'elaborar, aprovar i fer públic l'informe esmentat.

Aquest informe conté un diagnòstic que presenta un panorama del sistema educatiu espanyol amb llums i ombres en un moment en què s'ha de fer balanç del compliment dels objectius 2010 marcats per l'Estratègia de Lisboa. Si els avenços són innegables en aspectes com l'escolarització en l'educació infantil, les taxes de titulats universitaris o la formació de persones adultes, subsisteixen seriosos problemes en el nostre sistema –com la falta de titulació dels nostres joves i l'abandonament primerenc de l'educació i la formació– que s'han d'abordar immediatament amb l'esforç de tots.

Aquestes debilitats del nostre sistema educatiu adquireixen un significat especial en l'actual conjuntura de crisi econòmica. Les persones s'enfronten a la necessitat d'adaptar-se a les contínues exigències de reconversió professional i el país necessita mobilitzar els recursos humans per progressar. Per això, dotar l'alumnat d'una formació sòlida es presenta com una exigència inajornable. En aquest sentit, el sistema educatiu ha d'aconseguir que el 100% de l'alumnat tingui un futur en la seva formació tant acadèmica com professional i facilitar el retorn al sistema educatiu dels que van abandonar, amb fórmules atractives per compaginar formació i ocupació.

Al Consell el preocupen els dèficits d'equitat i d'èxit de la nostra educació. Falta d'equitat si tenim en compte que un 30% dels nostres joves acaba els estudis obligatoris sense titulació i, sobretot, si observem que existeixen diferències molt notables entre unes Comunitats Autònomes i unes altres, tant en els resultats educatius com en les taxes d'adoneïtat o d'abandonament, tot i que sigui bastant acceptable si es considera la població escolar que assoleix la titulació després dels ensenyaments obligatoris.

Millorar la qualitat de l'educació espanyola és l'objectiu prioritari. I millorar la qualitat significa, a més d'assolir bons resultats, aconseguir un equilibri entre l'equitat i l'excel·lència a tots els territoris i que tots els joves obtinguin els millors resultats independentment del centre en què estudiïn. Per això és imprescindible garantir l'escolarització equilibrada entre tots els centres i una atenció adequada de l'alumnat que presenta majors dificultats.

A més, és fonamental mesurar el grau d'èxit de les polítiques empreses a través d'indicadors, aplicar aquelles mesures de millora que les avaluacions de diagnòstic suggereixen i dotar els centres educatius de l'autonomia pedagògica, organitzativa i de gestió que els permeti atendre de manera més eficaç les necessitats del seu alumnat, perquè han de retre comptes a la societat a través de les avaluacions corresponents.

De la lectura detinguda de l'Informe sobre l'estat i situació del sistema educatiu del curs 2008/2009 se'n desprenen els reptes següents, als quals s'ha de prestar atenció urgent:

1. Les Administracions educatives han d'intensificar l'esforç iniciat pel Pla *Educa3* i establir tots aquells indicadors imprescindibles per garantir la qualitat i el caràcter educatiu de l'etapa.
2. Les Administracions educatives no poden limitar-se simplement a l'aplicació de l'avaluació de diagnòstic de 4t de primària i 2n de secundària. Han d'establir mecanismes que en permetin l'anàlisi dels resultats, l'articulació dels plans d'actuació que se'n deriven i alhora vetllar perquè els centres incorporin en els seus projectes educatius els compromisos entre les famílies, l'alumnat i el centre. Tot això per tal que tots els estudiants tinguin un futur educatiu prometedor.
3. La lluita contra el fracàs escolar requereix la detecció primerenca de les dificultats d'aprenentatge, la posada en pràctica d'actuacions per superar-les, la cura extrema en la transició entre totes les etapes educatives des de l'educació infantil i endegar un Pla d'actuació urgent i generalitzat a l'educació secundària obligatòria, que permeti que el 100% de l'alumnat tingui possibilitats d'educació i formació posteriors, sigui al batxillerat, als cicles formatius o als programes de qualificació professional inicial, que s'ha d'oferir en tots els centres d'ESO. El pla ha de propiciar que la majoria de l'alumnat obtingui la titulació i, en qualsevol cas, que tots els alumnes

aconsegueixin la certificació de les competències bàsiques adquirides com a garantia per prosseguir la seva formació.

4. És imprescindible que la Conferència Sectorial d'Educació continuï promovent les mesures previstes en el Pla de prevenció de l'abandonament per augmentar, significativament, la taxa de titulats en els ensenyaments postobligatoris.
5. La despesa pública en l'educació és la millor inversió de futur. Per això, el Consell Escolar considera que la Conferència Sectorial d'Educació ha d'incrementar la despesa pública per als pròxims deu anys a fi d'assolir els objectius que la Unió Europea fixi per al 2020, fomentant polítiques compartides i coordinades pel que fa a les prioritats en la despesa i el seu màxim grau d'eficàcia i eficiència.
6. Correspon a les Administracions educatives proveir els recursos de suport que l'alumnat amb discapacitat necessiti, al llarg de totes les etapes, per garantir-li, no només l'accés, sinó també la permanència i la promoció dins del sistema educatiu, d'acord amb els principis d'igualtat d'oportunitats, no discriminació i accessibilitat universal que la legislació estableix.
7. El professorat és un element essencial de la qualitat del sistema. Per això, bo i tenint present l'autonomia universitària, les Administracions estatal i autonòmiques han de garantir la qualitat i el rigor de la formació inicial de mestres i professors de secundària. En particular, han de vetllar perquè el pràcticum millori notablement la formació del futur professorat i rendibilitzar al màxim l'experiència del professorat en exercici. Així mateix, és urgent reforçar la consideració social del professorat i negociar l'Estatut del funcionari docent que estableixi una autèntica promoció professional.

Finalment, se sol·licita al Ministeri d'Educació que inclogui en el Sistema Estatal d'Indicadors les mesures adients per avaluar les actuacions que s'emprenen, a fi d'afrontar cada un dels nous reptes assenyalats.

Aspectes formals i continguts d'aquest informe

Es manté l'estructura dels cursos anteriors per tal de focalitzar l'atenció sobre els aspectes més rellevants del curs acadèmic 2008/09 que és l'objecte d'anàlisi en aquest cas, sense renunciar a la riquesa de dades i matisos de

la informació estadística i documental. També com en el curs anterior, per tal d'aconseguir la màxima difusió de les propostes de millora que el Consell eleva a les Administracions, aquestes es publiquen tant en castellà com en les llengües cooficials de l'Estat i, a més, en anglès. Tot això a fi d'incrementar al màxim la influència institucional de la comunitat educativa.

L'Informe s'estructura en tres grans apartats. En l'*Apartat I* s'analitzen els esdeveniments més destacats del curs 2008/09.

En l'*Apartat II*, que s'inicia amb propostes de millora de caràcter comú a tot el sistema educatiu, es mantenen set capítols referits als quatre nivells en què s'estructura el sistema educatiu i els altres tres referits a diversos assumptes molt rellevants com són la despesa educativa, la convivència i la igualtat en els centres escolars i la participació educativa. A aquests set temes se n'hi afegixen dos més: la formació inicial del professorat i la inclusió de l'alumnat amb necessitats educatives especials derivades de discapacitat. A cada un d'aquests capítols s'hi inclouen aquelles *propostes de millora* que el Consell Escolar de l'Estat estima convenient elevar a les Administracions educatives.

En l'*Apartat III* es recull la informació estadística i documental, classificada per epígrafs que mantenen l'estructura dels cursos anteriors per facilitar la consulta, la localització de les dades i la seva comparació.

Tota la informació continguda en els tres apartats descrits es recull al CD que acompanya a la publicació en paper (Apartats I i II). Per la seva part, les propostes de millora que complementen cada un dels aspectes més rellevants de l'educació espanyola, i les propostes de millora de caràcter comú a tot el sistema, es publiquen en una separata per tal que tinguin la màxima difusió possible.

Carmen Maestro Martín
Presidenta del Consell Escolar de l'Estat

Propostes de millora

0. De caràcter comú

1a) El Consell Escolar de l'Estat proposa que les Administracions educatives facin efectiva l'autonomia dels centres educatius, en el sentit que estableix la LOE, per elaborar els projectes educatius propis a partir del diagnòstic de les seves necessitats, amb el treball cooperatiu, la implicació i la participació de tota la comunitat educativa.

L'autonomia dels centres està íntimament vinculada amb l'avaluació i la rendició de comptes. Per això, per ajudar els centres a realitzar avaluacions internes i per poder obtenir un diagnòstic ajustat de tots els factors que es presenten en la situació del sistema educatiu, el Consell Escolar de l'Estat insta el Ministeri d'Educació i les Administracions educatives que desenvolupin indicadors que permetin la detecció precoç de les dificultats de l'aprenentatge i de l'abandonament escolar prematur i que realitzin estudis, entre altres temes, sobre els avantatges o desavantatges que representa la separació dels dos cicles d'educació infantil en centres educatius diferents, sobre els projectes bilingües i trilingües existents en els diferents àmbits territorials i sobre la repetició de curs i les seves conseqüències en l'assoliment de l'èxit escolar.

Així mateix, el Consell considera que tots els centres han de coresponsabilitzar-se en la mateixa mesura de les dificultats que l'escolarització equilibrada de l'alumnat implica i, en conseqüència, han de comptar amb els recursos adequats. Per això recomana a les Administracions educatives que adoptin les mesures organitzatives i normatives que siguin necessàries perquè en tots els centres públics i centres privats concertats, llevat d'aquells en què per les seves circumstàncies requereixin intervencions específiques, s'assoleixin les mateixes proporcions professor/unitat escolar i els mateixos equips d'orientació educativa.

2a) El Consell Escolar de l'Estat insta les Administracions educatives, com en cursos anteriors, que realitzin una adequada programació de l'oferta educativa, garantint els drets fonamentals de tots a l'educació, a fi de fer efectiva l'escolarització plena i equilibrada i afavorir la integració en els centres públics i privats concertats de l'alumnat d'origen estranger, del que s'incorpora tardanament al sistema educatiu, del que presenta problemes o

riscs d'abandonament i exclusió social, així com dels alumnes i les alumnes que presenten necessitats educatives especials; les Administracions educatives han de dotar els centres amb els recursos humans i materials necessaris per dur-ho a terme.

3a) El Consell Escolar de l'Estat considera que és necessària una major coordinació entre la Federació Espanyola de Municipis i Províncies i les Administracions educatives amb l'objectiu d'impulsar i racionalitzar unes actuacions educatives coordinades entre les Administracions central, autonòmica i local que permetin millorar l'atenció integral a tota la població escolaritzada i desenvolupar, a més, la participació dels ajuntaments en la programació general de l'ensenyament en matèries com la generalització de l'oferta d'educació infantil; l'educació de les persones adultes; l'oferta dels ensenyaments de règim especial; les obligacions municipals respecte al manteniment, funcionament i reparacions dels centres escolars públics; la promoció de la lectura des de les biblioteques municipals; la utilització de les TIC per col·lectius cada vegada més amplis; la cooperació municipal en la integració dels col·lectius d'immigrants i la seva coresponsabilitat en totes aquelles mesures que contribueixin a la disminució del fracàs escolar.

4a) El Consell Escolar de l'Estat se suma al Congrés dels Diputats i recolza la Proposició no de Llei relativa a la protecció del patrimoni educatiu, per la qual s'insta el Govern a proposar, al si de la Conferència Sectorial d'Educació, un Pla de protecció, conservació i difusió del patrimoni històric educatiu que prevegi l'elaboració d'inventaris i catàlegs dels béns que el componen, mesures per a la conservació dels fons documentals i les col·leccions científiques, una estratègia per a la conservació dels edificis escolars històrics, la investigació i divulgació del patrimoni esmentat i els crèdits pressupostaris per executar-lo.

5a) El Consell Escolar de l'Estat estima convenient que l'Estatut del funcionari docent no universitari estableixi una autèntica promoció professional –tant vertical com horitzontal– de manera que el professorat rebi un reconeixement del treball ben fet. Així mateix, es proposa la negociació urgent de l'Estatut de la funció pública docent que, a més d'establir els drets i deures del professorat de l'ensenyament públic, definir perfils professionals adequats i continuar elevat el reconeixement social i professional de la funció pública educativa, hauria de recollir la pròrroga de la jubilació voluntària, anticipada i incentivada als 60 anys. Aquesta mesura, a més de ser un dret reconegut al professorat per les característiques de la funció que exerceix, ha permès la renovació parcial d'un col·lectiu que presenta cert envelliment.

6a) El Consell Escolar de l'Estat insta el Ministeri d'Educació a elaborar, en el marc dels objectius per al 2020, un Pla integral d'actuacions a Ceuta i a Melilla, per equiparar la seva realitat educativa i els seus resultats escolars amb la mitjana estatal i europea. Aquest pla hauria de preveure avaluacions periòdiques i algunes de les seves mesures haurien de ser actuacions de xoc per garantir que cap alumne ni alumna no surti del primer cicle d'educació primària sense el coneixement de la lectura i escriptura.

7a) El Consell Escolar de l'Estat sol·licita que es continuï el procés de desagregació de dades, tant per sexes com les relatives als centres públics, centres concertats i centres privats, a fi d'obtenir un coneixement més real del sistema educatiu i de poder desenvolupar mesures més eficaces.

1. Educació infantil

1a) El Consell Escolar de l'Estat, tot i reconèixer el gran esforç realitzat pel Ministeri i les Administracions educatives i locals en l'escolarització en el primer cicle d'educació infantil en el marc del Pla *Educa3*, insta les Administracions a realitzar un major esforç pressupostari per a la creació de places públiques que doni resposta a les necessitats actuals, solucioni la diferència existent entre l'oferta pública i la privada en aquest primer cicle d'educació infantil i compleixi des d'aquesta perspectiva els objectius europeus proposats per al 2010 en matèria d'escolarització en aquesta etapa educativa.

En aquest sentit es valora molt positivament que en diverses Comunitats Autònomes els centres del primer cicle no dependents de les Administracions educatives s'hagin transferit a les Conselleries d'Educació i s'insta la resta de comunitats que el duguin a terme a fi de garantir l'inexcusable objectiu educatiu d'aquesta etapa.

2a) El Consell proposa a les Administracions educatives que garanteixin l'escolarització equitativa de l'alumnat estranger en tots els centres que rebin fons públics per impartir el primer cicle, els dotin dels recursos humans i materials necessaris i estableixin la normativa necessària per regular els criteris d'admissió de l'alumnat a fi de resoldre el desequilibri actualment existent entre centres públics i privats i garantir una educació de qualitat per a tot l'alumnat.

3a) El Consell Escolar de l'Estat insta el Ministeri d'Educació que lideri, en el marc de la Conferència Sectorial d'Educació, l'avaluació del Pla *Educa3* i

que l'Institut d'Avaluació estableixi els indicadors de qualitat corresponents referits a la qualitat dels projectes pedagògics dels centres i la seva adequació al caràcter educatiu del cicle, l'aplicació dels requisits mínims dels centres, la titularitat dels centres i del servei educatiu, la titulació dels professionals que l'atenen, procurant eliminar la segregació laboral d'aquest nivell en el qual hi ha una clara feminització, la qualitat de les instal·lacions, les proporcions, la coordinació amb els centres que imparteixen el segon cicle, el grau de satisfacció de les famílies i l'eficiència dels recursos públics invertits.

4a) El Consell Escolar de l'Estat insisteix un any més que les Administracions educatives intensifiquin l'efectiva i primerenca detecció de necessitats específiques de suport educatiu, singularment aquelles associades a discapacitat, l'atenció precoç de les quals constitueix un factor de primera magnitud en l'èxit d'una educació inclusiva i de qualitat.

5a) Encara que la LOE determina a l'article 14.7 que els requisits que els centres del primer cicle d'educació infantil han de reunir han de ser regulats per les Administracions educatives, atesa la importància que l'escolarització en edats primerenques té per garantir el principi d'igualtat d'oportunitats, el Consell Escolar de l'Estat insta l'Administració de l'Estat a iniciar el procés de reformes legislatives necessàries, a fi de poder comptar amb els marcs estatals precisos sobre els requisits mínims dels centres i els ensenyaments mínims, en particular, del primer cicle de l'educació infantil. Així mateix, proposa a les Administracions educatives autonòmiques i a l'Administració educativa de l'Estat que, al si de la Conferència Sectorial d'Educació, s'acordin els requisits mínims comuns que tots els centres que imparteixin aquest cicle han de complir, des de la perspectiva del caràcter educatiu que la llei atribueix a aquesta etapa.

2. Educació primària

1a) Una vegada realitzada a la primavera de 2009 la primera aplicació de l'avaluació de diagnòstic a 4t curs d'educació primària, el Consell considera que els seus resultats s'han de convertir en un instrument privilegiat per detectar les dificultats d'aprenentatge i afavorir l'adopció de mesures de millora. Per tant, instem les Administracions a estendre l'esmentada avaluació a tots els centres pel valor orientatiu i de millora que representa per a tota la comunitat educativa.

Les Administracions educatives, a partir dels resultats de les avaluacions externes, hauran d'actuar en els centres sol·licitant, en primer lloc, l'anàlisi interna dels resultats per part de la comunitat educativa; en segon lloc, es consensuaran els objectius de millora que s'inclouran en el projecte educatiu, en el qual es concretaran les mesures d'autonomia pedagògica i organitzativa necessàries, i, en tercer lloc, s'elaborarà un document de coresponsabilitat, en el qual s'especificaran els compromisos de millora dels centres i els recursos personals i materials (proporcions, desdoblaments, agrupacions...) que l'Administració facilitarà per aconseguir els objectius de qualitat proposats. Al document esmentat s'establiran els mecanismes d'avaluació i rendició de comptes per actualitzar anualment els compromisos.

2a) El Consell Escolar de l'Estat, tot i que valora positivament els esforços realitzats per les Administracions educatives per fomentar la lectura, considera necessari que, com ja s'indicava a l'informe del curs passat, s'elabori un pla específic (instal·lacions, personal especialitzat, dotacions...) que proporcioni a tot el professorat la formació, els instruments i els recursos per complir amb èxit l'objectiu que el 100% de l'alumnat finalitzi l'educació primària havent adquirit l'hàbit i el plaer per la lectura i, en conseqüència, un bon nivell de comprensió lectora, clau per aconseguir l'èxit en la resta de competències bàsiques. Per garantir la seva eficàcia, el pla ha d'anar acompanyat de la memòria econòmica corresponent i d'una avaluació anual dels resultats obtinguts.

3a) El Consell Escolar de l'Estat recomana a les Administracions educatives que potenciïn els seus esforços per facilitar el pas entre les etapes d'educació infantil i educació primària, per una part, i entre l'educació primària i l'educació secundària obligatòria, per una altra, mitjançant l'elaboració de programes de coordinació adequats entre el professorat que imparteix les diferents etapes i nivells, incloses les necessàries previsions dels recursos de suport.

4a) Atesa la distància existent entre la taxa real d'adoneïtat de l'alumnat d'educació primària als 12 anys d'edat i els objectius d'adoneïtat que es plasmaven en el Programa nacional de reformes, aprovat el 2005 pel Govern en la línia dels objectius de Lisboa 2010, el Consell Escolar de l'Estat torna a instar el Ministeri d'Educació i les Administracions educatives autonòmiques a reforçar eficaçment les mesures d'atenció a la diversitat de l'alumnat a l'educació primària com a mitjà de prevenir els desfasaments d'aprenentatge i elevar les taxes d'adoneïtat en tota l'educació obligatòria, reduint així substancialment el fracàs i l'abandonament escolar prematur al final de l'educació obligatòria.

En la mateixa línia anterior, el Consell Escolar de l'Estat observa amb preocupació la desigual aplicació dels Plans de reforç, orientació i suport (PROA) en les diferents Comunitats Autònomes, per la qual cosa recomana al Ministeri que, al si de la Conferència Sectorial d'Educació, lideri l'avaluació d'aquest pla per detectar les possibles deficiències, establir nous requisits de qualitat i comprovar l'eficaç utilització de fons públics.

5a) El Consell Escolar de l'Estat insta el Ministeri d'Educació i les Administracions educatives que encara no ho han fet que fixin un màxim de 20 alumnes per aula, i que es disminueixi aquest nombre si s'escolaritza alumnat amb necessitats educatives especials.

Així mateix, es proposa a les Administracions educatives que assegurin l'existència d'un nombre suficient de professorat amb la formació adient per adequar la seva intervenció docent a les necessitats educatives de l'alumnat amb discapacitat i de professionals degudament titulats i qualificats, així com de programes dirigits a atendre l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu en tots els centres públics i centres privats concertats.

3. Educació secundària obligatòria

1a) El Consell Escolar de l'Estat mostra la seva preocupació per l'evolució negativa de les taxes d'edoneïtat que repercuteixen directament en el fracàs escolar i en l'abandonament escolar prematur; així mateix, els percentatges de titulació a la secundària obligatòria són inferiors als assolits als països de la UE i mostren significatives desigualtats en les diferents Comunitats Autònomes. Per això, a fi de garantir que tot l'alumnat adquireixi les competències bàsiques, sense renunciar a l'excel·lència, aquest Consell insta el Ministeri d'Educació i les Administracions educatives autonòmiques a superar aquesta situació, a promoure la cultura de l'esforç i l'esperit emprenedor, i a continuar amb els plans i actuacions d'atenció a la diversitat, a potenciar activitats dirigides a superar les dificultats d'aprenentatge com els desdoblaments i els reforços de les àrees instrumentals i a incrementar els programes de diversificació i els Plans de reforç, orientació i suport (PROA), que han de ser avaluats oportunament.

Es proposa, a més, l'elaboració d'un Pla d'actuació urgent i generalitzat, escoltada la Taula Sectorial, al si de la Conferència Sectorial d'Educació, que abordi els problemes que es reflecteixen en aquest informe, a fi de fer realitat l'equitat educativa que es defineix al títol II de la LOE, sense oblidar les mesures

de compensació necessàries en aquells centres educatius que, per raons de tipus social o cultural, acullen un percentatge relativament elevat d'alumnat amb necessitats educatives específiques, alhora que se n'evita l'excessiva concentració en un mateix centre.

2a) Una altra preocupació que el Consell Escolar de l'Estat comparteix amb la societat és l'abandonament escolar prematur, íntimament relacionat amb l'elevat percentatge d'alumnes que acaben l'ESO sense cap títol. Lamentablement, les dades no han millorat durant aquest curs i es mantenen les diferències entre les Comunitats Autònomes que s'apuntaven en informes anteriors. Encara que ha estat positiva la posada en marxa del Pla de prevenció de l'abandonament escolar aprovat per la Conferència Sectorial d'Educació, és urgent que es proporcioni una via de futur a l'alumnat que completa l'escolaritat obligatòria i no obté cap acreditació. Concretament, es proposa que s'expedeixi a aquests alumnes un certificat oficial amb validesa a efectes laborals i amb la possibilitat de facilitar-los l'accés a determinats mòduls professionals, d'acord amb la seva situació i possibilitats.

3a) Per tal de millorar l'èxit de l'alumnat i disminuir l'abandonament escolar primerenc, cal que les Administracions educatives demanin als centres escolars un esforç addicional en aquest propòsit. I, consegüentment, que l'estimulin, orientin i recolzin. Amb aquesta finalitat, i en el marc de l'autonomia prevista a la LOE, han de propiciar que cada centre, en vista de la seva situació, es fixi objectius explícits i realistes i que, en funció d'aquests objectius, adopti mesures concretes de millora que es plasmin en la seva programació general anual. Aquestes mesures haurien d'incloure, entre d'altres, estratègies d'ensenyament centrades en les necessitats dels alumnes i les alumnes, compromisos educatius entre les famílies i el centre, així com un sistema efectiu d'informació i orientació professional atenent les situacions individuals de l'alumnat.

Així mateix, se sol·liciten al Ministeri d'Educació els estudis detallats d'altres aspectes que poden incidir en la titulació de l'alumnat, com són la repetició de curs, l'horari lectiu real de l'alumnat de secundària i el grau de no assistència del professorat a classe, de les causes que els motiven i de les mesures implementades per les diferents Administracions per controlar els seus efectes i pal·liar-los.

4a) Es manté la bretxa entre els resultats acadèmics dels alumnes i les alumnes. L'anomenat "fracàs escolar" continua sent més acusat en el cas dels nois. Urgeix, per tant, que les Administracions educatives iniciïn l'estudi de les causes

d'aquesta diferència i elaborin plans específics que presentin una oferta formativa atractiva per a les joves i els joves, que incloguin campanyes de conscienciació adreçades a les famílies i actuacions concretes per a l'alumnat amb mancances familiars i socials o que rebutja la institució escolar.

5a) Per una altra part, el Consell Escolar de l'Estat considera que els programes de qualificació professional inicial constitueixen una de les mesures més valorades d'atenció a la diversitat per a l'alumnat que s'hi troba escolaritzat actualment. En aquest sentit, és necessari que les Administracions educatives i el Ministeri d'Educació creïn una oferta atractiva i suficient que cobreixi la demanda existent, que no escatimin recursos per a la seva implantació en tots els centres d'ESO i que estableixin de manera conjunta unes bases comunes i una durada de dos cursos a tot l'Estat. Així mateix, proposa facilitar l'accés des de la qualificació professional inicial als cicles formatius de grau mitjà, tenint en compte criteris com l'entorn socioeconòmic i les necessitats reals de formació i ocupació.

4. Ensenyaments postobligatoris: batxillerat i formació professional

1a) Es manté l'acusat dèficit d'Espanya en relació amb la taxa de titulació en educació secundària postobligatòria a la franja d'edat de 18 a 24 anys. Per tant, l'objectiu europeu per a 2010, que situava aquesta taxa en el 85%, és encara llunyà. Així mateix, també preocupa el Consell Escolar de l'Estat el desequilibri entre l'alumnat matriculat a batxillerat i a formació professional. Per això, es recomana a les Administracions educatives que prenguin mesures encaminades a augmentar la matriculació i la titulació en els ensenyaments professionals, que promoguin la cultura de l'esforç i l'esperit emprenedor, que estableixin un sistema integrat d'informació i orientació professional, així com que promoguin campanyes informatives sobre ofertes formatives adequades a les demandes del sistema productiu i estableixin una major flexibilitat entre els cicles formatius i d'aquests amb el batxillerat i la universitat.

En aquest sentit, el Consell Escolar de l'Estat insta el Ministeri d'Educació que canviï la normativa actual de cara a garantir que l'alumnat que cursi cicles formatius de grau mitjà, els ensenyaments dels quals tinguin continuïtat en cicles de grau superior, pugui accedir-hi de manera directa, una vegada superats els de grau mitjà. Així mateix, en el cas que es vulgui accedir a un cicle superior no relacionat directament amb el títol esmentat, s'haurà de superar un

курс de formació específic per a l'accés a cicles de grau superior que tingui un pes notable en aquest trànsit.

2a) El Consell Escolar de l'Estat recomana que es revisi l'estructura actual del batxillerat per flexibilitzar-ne l'organització amb l'objectiu d'aconseguir que un major nombre d'alumnes, entre els que actualment abandonen aquests estudis, pugui assolir els objectius d'aquesta etapa mitjançant una ordenació més adequada a les seves característiques i circumstàncies personals. Així mateix, proposa l'augment de l'oferta de qualitat i diversificada d'aquesta etapa educativa, inclosa una oferta suficient i degudament planificada de batxillerats nocturns i a distància a tot l'Estat, amb un reforç de l'orientació l'últim any de l'educació secundària obligatòria perquè l'alumnat compti amb una informació àmplia, inclòs el disseny dels estudis universitaris que el Pla Bolonya preveu, que li permeti elegir la modalitat o via més ajustada a les seves competències i interessos. La posada en marxa de les noves proves d'accés a la universitat exigeix una adequada coordinació entre els centres de secundària i les universitats perquè s'adeqüin als continguts i a les funcions del batxillerat; es proposa al Ministeri i a les Administracions educatives que estableixin mecanismes d'avaluació del funcionament del nou model de prova per comprovar si compleix els objectius proposats.

3a) El Consell Escolar de l'Estat considera necessari que es continuïn desenvolupant totes les mesures destinades a incrementar la matrícula als cicles de formació professional de grau mitjà: completar el desenvolupament del Catàleg de títols de formació professional en el marc de la LOE, incrementar el nombre de centres que imparteixen aquests ensenyaments amb garanties de qualitat, potenciar el mòdul de formació en centres de treball (FCT) possibilitant que es realitzi part de la FCT en altres països i establint, per part de les Administracions educatives, mecanismes de finançament específics per a l'alumnat mentre cursa el mòdul de formació esmentat. Per evitar l'abandonament primerenc de l'educació, es recomana el desenvolupament del pla de beques específiques per a estudiants d'FP i d'incentius econòmics a alumnat i empresaris a fi de facilitar el desenvolupament de fórmules compostes formació-ocupació, que permetin compatibilitzar la formació i el treball a temps parcial.

4a) En el context actual de crisi econòmica, manté plena vigència la recomanació que el Consell Escolar de l'Estat feia de prestar atenció específica als col·lectius de persones adultes sense el nivell d'educació secundària superior, que podrien retornar al sistema educatiu, preferentment a estudis per

a l'obtenció del títol d'ESO o a l'oferta d'FP de grau mitjà. Per això, és necessari augmentar l'oferta de titulacions, inclòs el voluntariat social, incrementar la flexibilitat dels ensenyaments presencials i la seva impartició en règim nocturn i desenvolupar plataformes de teleformació i la formació distància. Així mateix, el Consell Escolar de l'Estat considera convenient que s'incrementi la xarxa de centres integrats per optimitzar els recursos humans i materials i aconseguir una formació simultània dels dos subsistemes de formació professional. Però aquest increment no ha de representar que els centres no integrats es vegin perjudicats i disminueixin els seus recursos.

5a) És molt positiu que s'hagi iniciat el reconeixement i l'acreditació de competències professionals de nivell 1, que s'integren als certificats de professionalitat de l'Administració laboral, com aquest Consell recomanava en informes anteriors. Però perquè aquesta mesura es desenvolupi en tot el seu abast i es garanteixi la mobilitat de les treballadores i els treballadors, el Consell Escolar de l'Estat insta les Administracions educatives que l'avaluació, el reconeixement i l'acreditació de les competències es faci de manera idèntica i coordinada a tot l'Estat, prenent com a referència el Catàleg nacional de qualificacions professionals. Aquesta avaluació, el reconeixement i l'acreditació han d'incloure també tots els ensenyaments que tenen un caràcter professionalitzador.

5. La despesa educativa

1a) Malgrat l'increment experimentat en la despesa pública en educació en l'exercici de 2009, Espanya continua situada en un lloc endarrerit respecte a nivells de despesa pública calculada com a percentatge del PIB, per sota de la mitjana dels països de la Unió Europea i de l'OCDE. Aquest Consell Escolar de l'Estat reitera la necessitat d'incrementar la nostra despesa pública educativa a fi d'equiparar-la a la mitjana dels països de la Unió Europea, obligació que deriva de la nostra legislació educativa.

2a) El Consell Escolar de l'Estat insta el Ministeri d'Educació i les Administracions educatives autonòmiques a compensar les desigualtats territorials respecte a la despesa educativa i a incrementar el ritme d'augment de la inversió educativa fins a assolir el 7% del PIB, a fi de corregir el dèficit històric que mantenim respecte a la majoria dels països de la Unió Europea.

3a) Tot i la complicada situació econòmica actual, no hem d'oblidar que la despesa educativa constitueix una inversió d'innegable valor de cara a la

millora de les nostres xifres econòmiques i d'ocupació. Aquesta circumstància, unida al component d'equitat i d'equilibri personal i social que una educació de qualitat per a tots comporta, aconsella no només el manteniment de la despesa educativa existent en l'actualitat sinó també l'increment, en els nivells exposats abans, per situar l'educació en un lloc prevalent en la superació d'aquesta crisi que la nostra economia travessa.

4a) L'increment de la despesa pública en educació per part de les Administracions educatives per equiparar-la a la mitjana dels països del nostre entorn geogràfic, polític i econòmic s'ha de plasmar, per prescripció legal, en un pla per als deu anys següents a l'entrada en vigor de l'actual Llei orgànica d'educació. S'insta les Administracions educatives, al si de la Conferència Sectorial d'Educació, a avançar en l'establiment del pla esmentat per augmentar la nostra despesa educativa, fomentar polítiques compartides i coordinades pel que fa a les prioritats en la despesa i el màxim grau d'eficàcia i eficiència, i situar l'alumnat en l'eix sobre el qual ha de girar la política de despesa pública en educació.

5a) El Consell Escolar de l'Estat insta el Ministeri d'Educació a fixar per llei un desfasament màxim amb relació a la mitjana de despesa pública educativa a Espanya, per sota de la qual no poden col·locar-se les diferents Comunitats Autònomes, per evitar que la falta d'inversió educativa, d'una banda, impedeixi garantir una educació amb equitat i qualitat amb iguals garanties que a la resta de les Comunitats Autònomes i, d'una altra, que la mitjana espanyola es vegi minorada i allunyada d'aconseguir els objectius proposats per al conjunt de l'Estat.

6. La convivència i la igualtat en els centres educatius

1a) El Consell Escolar de l'Estat considera que la implicació de la comunitat educativa en l'objectiu d'afavorir un clima escolar basat en el respecte és la millor plataforma per aconseguir un rendiment escolar adequat. Per això, seria convenient que el Ministeri d'Educació revitalitzés l'Observatori de la Convivència, que s'ampliés i es difonguessin els estudis que ha realitzat. Els estudis esmentats recalquen especialment la qualitat de les relacions professorat/alumnat, consideren l'alumnat el principal protagonista de l'educació i inclouen valuoses recomanacions per millorar el clima escolar, apostant pel consens de les normes de convivència i per la mediació dels conflictes.

Es proposa també que s'elaborin indicadors sobre la convivència i el clima escolar dels centres educatius per poder avaluar l'impacte de millora de les

mesures adoptades respecte a l'assumpció de valors i hàbits cívics, sobre la integració efectiva de l'alumnat estranger o sobre la igualtat efectiva entre homes i dones.

2a) Es recomana l'aprovació d'una normativa específica i bàsica que garanteixi que tots els centres escolars comptin amb els recursos materials i humans necessaris per posar en pràctica el seu projecte educatiu i el seu pla de convivència, i que disposin de la capacitat organitzativa suficient per donar respostes singulars en els casos que calgui. En el mateix sentit, s'insta el Ministeri d'Educació que promulgui un reial decret que actualitzi el de 1995 sobre drets i deures de l'alumnat, que s'adapti a l'actual sistema educatiu i sigui un marc comú per a tot l'alumnat. A més, es proposa la revisió de les normatives sobre convivència i l'impacte de les bones pràctiques al si de la Conferència Sectorial d'Educació i la realització de campanyes de sensibilització de les Administracions i de la comunitat educativa adreçades a l'alumnat d'ESO i les seves famílies per incentivar l'estudi i reforçar les mesures d'orientació acadèmica i professional no racista i no sexista, tant en l'etapa de l'ESO com en el batxillerat.

3a) Les TIC i Internet són eines poderoses d'educació i socialització dels joves i les joves. Si bé aquests nous mitjans ofereixen múltiples possibilitats als usuaris, no estan exempts de riscos que cal evitar per salvaguardar la integritat física i psicològica d'infants i joves. Per això, aquest Consell recomana a les Administracions educatives que desenvolupin iniciatives que permetin copsar l'impacte dels mitjans de comunicació i Internet en l'alumnat i reforçar l'educació en l'ús racional dels mitjans i les tecnologies.

4a) El Consell Escolar de l'Estat considera que s'ha de promoure el reconeixement i l'autoritat moral i professional del professorat i s'ha de reflexionar en l'elaboració d'una normativa bàsica, que inclogui el professorat de l'ensenyament concertat i sigui reconeguda a nivell estatal. Aquesta llei haurà de ser completada amb altres mesures com la incorporació en els centres de nous perfils professionals que complementen la tasca educativa, la disminució de les ràtios, l'augment de les plantilles i de la xarxa d'orientació i la millora de la formació del professorat en la resolució de conflictes, entre d'altres.

Per millorar el clima escolar és fonamental un major prestigi de la tasca docent, que les famílies acceptin les directrius del professorat i que es difongui una imatge dels centres educatius com a entorns culturals i formatius per part dels mitjans de comunicació. El tractament informatiu de les situacions de

conflictivitat escolar o l'assetjament és una qüestió d'especial rellevància que ha de tenir cura de la protecció dels drets dels menors. Per això es demana a les Administracions educatives i als mitjans de comunicació que assoleixin un acord d'autoregulació que vetlli pels drets del menor i eviti la distorsió de la imatge dels centres educatius.

5a) El Consell Escolar de l'Estat considera fonamental que les Administracions educatives garanteixin el compliment de les normes que regulen les actuacions del sistema educatiu en relació amb la igualtat de gènere incloses a la LOE i a la Llei orgànica 3/2007 per a la igualtat efectiva de dones i homes. Així mateix, es recomana la promoció entre la comunitat escolar i la formació específica de les persones nomenades al si dels consells escolars dels centres amb aquesta finalitat, l'establiment de protocols que facilitin la immediata escolarització en casos d'alumnes afectats per la violència de gènere i l'elaboració de plans específics d'igualtat en l'àmbit educatiu.

7. Participació de la comunitat educativa

1a) La participació dels sectors socials en l'educació representa un dels principis constitucionals de major rellevància entorn del qual s'ha de desenvolupar l'educació en el nostre sistema. Malgrat això, s'aprecia un important desconeixement de la situació real d'aquesta participació en els nostres centres i en els nostres consells territorials.

Per això, el Consell Escolar de l'Estat considera que seria d'extraordinari interès conèixer amb exactitud la situació de la participació, per la qual cosa es recomana a les Administracions educatives i en particular a l'Institut d'Avaluació que, en elaborar el Sistema estatal d'indicadors de l'educació, estudiï la possibilitat d'augmentar els indicadors de processos educatius per incloure indicadors relacionats amb la participació de l'alumnat en els centres i incrementar també els indicadors existents sobre la participació de pares i mares d'alumnes. També seria convenient incloure-hi indicadors sobre la participació dels sectors d'alumnat i de pares i mares en els processos per a l'elecció de representants en el consell escolar del centre.

2a) Pel que fa a l'exercici de l'associacionisme de l'alumnat i dels pares i mares d'alumnes, s'observa que el funcionament dels registres i censos autonòmics relacionats amb aquest associacionisme es desenvolupa amb criteris no sempre coincidents, la qual cosa dificulta l'agregació de dades a nivell de tot

l'Estat i la determinació de la representativitat de les diferents organitzacions. Previ consens de les Administracions educatives, seria de gran interès que, al si de la Comissió d'Estadística de la Conferència Sectorial, s'estudiés la conveniència d'introduir en les Estadístiques de l'educació a Espanya els aspectes relacionats amb l'associacionisme de l'alumnat i de pares i mares d'alumnes en l'àmbit previ als estudis universitaris.

3a) El moviment associatiu de l'alumnat i dels pares i mares d'alumnes ha de rebre el suport de les diferents Administracions educatives. Una de les formes en què es plasma aquest suport se sustenta en les subvencions públiques que són convocades per les Administracions. Com en informes precedents, el Consell Escolar de l'Estat insta les Administracions educatives que actualitzin i augmentin la quantia de les subvencions destinades al moviment associatiu en l'àmbit escolar, atesa la importància d'aquestes actuacions perquè la participació educativa es potenciï en el nostre sistema.

4a) El Consell Escolar de l'Estat, igual que va fer a l'informe del curs anterior, insta el Ministeri d'Educació a promoure l'aprovació d'un reial decret sobre la participació que reguli i garanteixi els mitjans materials i econòmics per al seu desenvolupament per part dels pares i mares i de l'alumnat, tant de manera directa com a través de les seves organitzacions associatives, i en els seus diferents nivells. I tot això garantint els àmbits competencials propis de les Comunitats Autònomes.

8. Formació inicial del professorat

1a) El Consell Escolar de l'Estat insta les Administracions estatal i autonòmiques perquè, sense detriment de l'autonomia universitària, posin en marxa amb rigor i serietat, a partir del curs 2009/2010, el nou màster per al professorat de secundària amb especial atenció al domini del currículum per competències, a la didàctica de les diferents matèries i a la relació entre elles, inclosa la formació per a l'adequat exercici de la funció tutorial, la utilització didàctica de les tecnologies actuals i tot el que fa referència al funcionament dels centres escolars. Segons la normativa vigent les universitats poden dissenyar aquest màster de secundària a distància. Per aquest motiu el Consell Escolar de l'Estat insta les universitats, i aquelles entitats sense ànim de lucre amb què puguin tenir conveni, que programin i desenvolupin aquest màster de secundària *on line* amb la supervisió i les normes de qualitat establertes pel Ministeri d'Educació

per a aquesta modalitat de formació, amb l'objectiu que un major nombre de persones tingui oportunitat de realitzar aquest màster.

2a) Per tal que la formació inicial del professorat compleixi la seva funció i assoleixi els índexs de qualitat que el sistema educatiu requereix, és necessari que les Administracions garanteixin una adequada relació entre els mòduls –comú, específic i pràcticum– i les assignatures, que s'unifiquin els criteris per establir les especialitats i de selecció de l'alumnat per accedir al màster i que les Conselleries d'Educació motivin els centres educatius públics a participar a fi de garantir que la selecció dels centres que han d'integrar la xarxa de centres col·laboradors per a la planificació i desenvolupament del pràcticum es realitzi amb criteris de qualitat i innovació.

3a) El Consell Escolar de l'Estat considera imprescindible articular un sistema d'integració del professorat d'ensenyament secundari en la impartició del nou màster del professorat sense limitar la seva participació al pràcticum, ja que el professorat d'ensenyament secundari està integrat pels professionals que millor coneixen la realitat d'aquesta etapa educativa i les necessitats de formació dels futurs professors i professores de secundària. Com a contrapartida, cal que es reconegui aquesta tasca. Així, aquest Consell insta les Administracions educatives a integrar als equips docents universitaris, com a associats, els professors i professores d'ensenyament secundari encarregats d'impartir el màster.

4a) La formació permanent és un dret i un deure del conjunt del professorat. El Consell Escolar de l'Estat considera que la formació del professorat s'ha d'entendre com un procés continu, sistemàtic i organitzat que inclogui tota la carrera docent. S'ha de promoure una formació del professorat en el seu horari laboral, a fi de contribuir a la conciliació de la vida laboral i familiar, i que estigui vinculada a les accions dels centres, de manera que aquests determinin les necessitats de formació. Així mateix, és necessari que s'ampliïn els programes que se subscriuen amb les universitats i que els plans de formació s'adaptin a les noves necessitats professionals, entre les quals són prioritàries la formació en idiomes, en el desenvolupament a l'aula de les competències bàsiques, en l'ús de les TIC i en la detecció precoç de les necessitats educatives especials i en la seva adequada atenció educativa. Per cobrir tota la demanda de formació del professorat, aquest Consell demana que es promogui una àmplia oferta de formació *on line*.

5a) El Consell Escolar de l'Estat insta les Administracions educatives que tinguin cura de la cobertura pressupostària de tot el procés i que s'avalui la implantació del màster a totes les universitats espanyoles per tal de conèixer efectivament si la formació inicial dels futurs professors i professores assoleix el nivell de qualitat que el sistema educatiu requereix i la societat demana.

A més, és imprescindible que es resolguin els problemes derivats de la falta de coordinació, els retards en la publicació de les normatives i els canvis amb els estudis en marxa, a fi d'evitar els perjudicis que se'n poguessin derivar per a l'alumnat de màster de les diferents universitats.

9. La inclusió de l'alumnat amb necessitats educatives especials derivades de discapacitat

1a) El Consell Escolar de l'Estat insta les Administracions educatives que estableixin, com a marc orientador i de referència necessària de la legislació, de les polítiques i de les decisions i pràctiques educatives dels poders públics, la Convenció internacional sobre els drets de les persones amb discapacitat, adoptada per Nacions Unides el desembre de 2006, vigent i plenament aplicable a Espanya des de maig de 2008, especialment l'article 24, dedicat a l'educació inclusiva de les persones amb discapacitat.

2a) El Consell Escolar de l'Estat considera necessari incloure l'atenció a l'alumnat amb discapacitat entre els indicadors de qualitat del sistema educatiu. Així mateix, considera imprescindible la identificació primerenca de les necessitats educatives de suport específiques derivades de discapacitat. Les avaluacions diagnòstiques prendran en consideració de manera prioritària aquesta població escolar amb la previsió de recursos de suport per a la intervenció immediata a la detecció, per tal que l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu pugui assolir els objectius establerts amb caràcter general per a tot l'alumnat. Per aconseguir-ho, les Administracions han de garantir la qualificació i l'actualització competencial en la formació inicial i contínua del professorat, i dels responsables de l'orientació educativa, amb coneixement dels diversos recursos didàctics, tecnològics, etc. actuals, que permetin atendre aquest alumnat en igualtat d'oportunitats i en termes de qualitat i equitat.

3a) El Consell Escolar de l'Estat insta el Ministeri d'Educació i les Administracions educatives que es doti els centres dels recursos materials i humans necessaris, especialment en els centres ordinaris, per atendre les necessitats educatives

específiques de l'alumnat d'aquestes característiques i fer possible la inclusió. Per tal d'assegurar no només l'accés, sinó també la permanència i la promoció de l'alumnat amb discapacitat dins del sistema educatiu, les Administracions educatives hauran de garantir la disposició adequada dels recursos de suport que cada alumne/a amb discapacitat necessiti al llarg de totes les etapes, incloses les no obligatòries, que li permetin l'accessibilitat física, la comunicació, l'accés als continguts d'aprenentatge, a les noves tecnologies i a les diferents activitats que es realitzin amb caràcter general per a tot l'alumnat, d'acord amb els principis d'igualtat d'oportunitats, no discriminació i accessibilitat universal que la legislació marca en aquesta matèria.

4a) El Consell Escolar de l'Estat proposa l'elaboració de programes de coordinació entre els diferents nivells i una adequada orientació psicopedagògica d'aquest alumnat, de manera que es faciliti el pas entre etapes i es proporcioni informació i assessorament a l'alumnat i a les famílies sobre les opcions educatives i laborals que millor responguin a les seves capacitats i actituds, orientant-los en el procés de formació i facilitant-los així la posterior inserció al món laboral. Per una altra part, proposa establir, per a l'alumnat amb discapacitat que així ho sol·liciti, mesures de flexibilització i/o alternatives en les metodologies d'aprenentatge de la llengua estrangera, així com en els requisits d'acreditació del nivell assolit, especialment amb relació a l'expressió oral.

5a) La Llei orgànica d'educació estableix que les Administracions educatives hauran d'adoptar les mesures oportunes perquè els pares i les mares d'aquests alumnes rebin l'adequat assessorament individualitzat, així com la informació necessària que els ajudi en l'educació dels seus fills i filles, que es presentarà de manera assequible i comprensible i tenint en compte les mesures d'accessibilitat necessàries, si cal. En conseqüència, aquest Consell insta les Administracions que facin efectiva la participació de les famílies en les decisions que afectin l'escolarització i els processos educatius dels seus fills i filles que tenen necessitats específiques de suport educatiu derivades de discapacitat.



GOBIERNO
DE ESPAÑA

MINISTERIO
DE EDUCACIÓN